

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кривонос Л.В. Досвід державних механізмів запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом. Електронне наукове фахове видання *"Державне управління: удосконалення та розвиток"*. 2014. №6. С.67-70.
2. Бормотова М. В. Дослідження сутності поняття фінансовий моніторинг. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. № 2015. С. 214–217.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>
4. Коломієць І. В. Державний фінансовий моніторинг в Україні : сучасний стан і шляхи вдосконалення. *Форум права*. 2010. № 11. С. 164-169.
5. Хмелюк А. А. Практика реалізації фінансового моніторингу в Україні. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 20. С. 218 – 225.
6. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Балануца О. О. Особливості формування системи фінансового моніторингу в Україні. *Інвестиції : практика та досвід*. 2011. № 6. С. 38-40.

REFERENCES:

1. Kryvonos, L.V. (2014)iu Dosvid derzhavnykh mekhanizmv zapobihannia ta protydii lehalizatsii (vidmyvannia)dokhodiv,otrymanykh zlochynnym shliakhom. [Experience of state mechanisms of prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of proceeds obtained through crime]. *Elektronne naukove fakhove vydannia "Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok"*. №6. 67-70. [in Ukrainian].
2. Bormotova, M. V. (2015). Doslidzhennia sutnosti poniattia finansovyi monitorynh. [Study of the essence of the concept of financial monitoring]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. № 2015. 214–217. [in Ukrainian].
3. Pro zapobihannia ta protydiiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia. (2019, December 6). [On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of proceeds obtained through crime, the financing of terrorism and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction]. *Zakon Ukrainy* № 361-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20> [in Ukrainian].
4. Kolomiets, I. V. (2010). Derzhavnyi finansovyi monitorynh v Ukraini: suchasnyi stan i shliakhy vdoskonalennia. [State financial monitoring in Ukraine: current state and ways of improvement]. *Forum prava*. № 11. 164-169. [in Ukrainian].
5. Khmeliuk, A. A. (2015). Praktyka realizatsii finansovoho monitorynhu v Ukraini. [The practice of implementing financial monitoring in Ukraine] *Ekonomichnyi analiz*. T. 20. 218 – 225. [in Ukrainian].
6. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28). [Constitution of Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-vr> [in Ukrainian].
7. Balanutsa, O. O. (2011). Osoblyvosti formuvannia systemy finansovoho monitorynhu v Ukraini. [Peculiarities of the formation of the financial monitoring system in Ukraine]. *Investytsii : praktyka ta dosvid*. № 6. 38-40. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 8.05.2021

УДК 342.6

Самойленко Григорій В'ячеславович
e-mail: grinua@gmail.com

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

У даній статті розкрито поняття, особливості та принципи бюджетного контролю в Україні. Визначено, що сутність та призначення контролю полягає у спостереженні за діяльністю підконтрольного суб'єкта; отриманні об'єктивної й достовірної інформації щодо стану законності та дисципліни на цьому суб'єкті; виявленні причин та умов, які сприяють правопорушенням, а також вжиття заходів щодо притягнення порушників законності та дисципліни.

Зазначено, що бюджетний контроль – це правова форма імперативної діяльності органів державної влади, що здійснюється на постійній основі із використанням специфічних форм та передбачає, у разі необхідності, оперативне втручання уповноважених публічних органів у діяльність підконтрольних суб'єктів, застосуванні заходів щодо попередження та усунення порушень бюджетного законодавства, виявленні причин та умов, що сприяли порушенням бюджетних норм, застосуванні заходів відповідальності.

Об'єктом бюджетного контролю є відповідні бюджети (державний, місцевий) та діяльність учасників бюджетних правовідносин. А суб'єктами бюджетного контролю є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації державної та комунальної форми власності, їх посадові особи.

Віокремлено особливості контролю за дотриманням бюджетного законодавства: 1) здійснюється щодо коштів Державного бюджету України, а також місцевих бюджетів, прийнятих у встановленому чинним законодавством України порядку; 2) реалізується учасниками бюджетного процесу; 3) здійснюється відповідно до бюджетного законодавства України; 4) реалізується на всіх стадіях бюджетного процесу; 5) наділений специфічними методами контролю.

Запропоновано під принципами бюджетного контролю пропонуємо розуміти основоположні ідеї, що визначають правові засади складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу.

Ключові слова: контроль, бюджетний контроль, перевірка, аудит, державний бюджет, місцевий бюджет.

Samoilenko H. THE CONCEPTS AND FEATURES OF BUDGET CONTROL IN UKRAINE

This article describes the concepts, features and principles of budget control in Ukraine. It was determined that the essence and purpose of control consists in monitoring the activities of the subject under control; obtaining objective and reliable information about the state of legality and discipline at this subject; identifying the causes and conditions that contribute to offenses, as well as taking measures to attract violators of law and discipline.

It is noted that budget control is a legal form of imperative activity of state authorities, which is carried out on a permanent basis using specific forms and provides, if necessary, the operative intervention of authorized public bodies in the activities of controlled entities, the application of measures to prevent and eliminate violations of budget legislation, identification of reasons and conditions that contributed to the violation of budget norms, application of responsibility measures.

The object of budgetary control is the relevant budgets (state, local) and the activities of the participants in budgetary legal relations. And the subjects of budget control are state authorities, local self-government bodies, enterprises, institutions, organizations of state and communal ownership, and their officials.

Specific features of control over compliance with budget legislation are highlighted: 1) it is carried out in relation to the funds of the State Budget of Ukraine, as well as local budgets adopted in accordance with the procedure established by the current legislation of Ukraine; 2) implemented by the participants of the budget process; 3) carried out in accordance with the budget legislation of Ukraine; 4) implemented at all stages of the budget process; 5) endowed with specific control methods.

Under the principles of budgetary control, we propose to understand the fundamental ideas that determine the legal basis for drawing up, considering, approving, implementing budgets, reporting on their implementation and monitoring compliance with budgetary legislation, and the issue of responsibility for violations of budgetary legislation, as well as defining the legal basis for formation and repayment state and local debt.

Key words: control, budget control, inspection, audit, state budget, local budget.

Постановка проблеми. Функція контролю належить до однієї з найважливіших управлінських функцій. Робота органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, її ефективність залежить від організації та здійснення контролю за виконанням законів, рішень, розпоряджень та інших документів. Необхідною умовою виявлення та усунення недоліків у діяльності об'єктів управління є систематичний контроль. Питання створення ефективних та стабільних механізмів державного регулювання та контролю за діяльністю всієї публічної сфери, зокрема бюджетної, стоять дуже гостро і потребують вирішення. Причиною породження таких питань є відсутність систематизованого бюджетного законодавства. Норми, що регулюють процедури бюджетного контролю, встановлюють правовий статус суб'єктів бюджетного контролю та визначають його систему містяться в багатьох законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах, що спричиняє певні труднощі у їх застосуванні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремим питанням бюджетного контролю присвячені праці українських науковців, зокрема: О. П. Гетманця, П. П. Латковського, І. М. Проць, Д. Григор'єва, О.А.Кузьменко, І. Г. Козинець, Т. О. Голядової, В. Д. Чернадчук.

Мета статті - визначення поняття бюджетного контролю за допомогою встановлення основних особливостей досліджуваного правового явища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливо з'ясувати, що слід розуміти під поняттям «контроль». Так, В.В. Пророченко зазначає, що під таким поняттям варто розуміти специфічну правову конструкцію, призначенням якої є забезпечення виконання законів, дотримання правової дисципліни органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами [1, с. 92].

У свою чергу, С. А. Косінов виділяє такі підходи до розкриття природи контролю, а саме: контроль як органічна функція управління; контроль як набір засобів регулювання поведінки окремої особи або організації в цілому; контроль як обмежувальна функція системи, що виконує завдання зворотного зв'язку, забезпечує нагляд за станом системи в цілому [2, с. 289].

Таким чином, сутність та призначення контролю полягає у спостереженні за діяльністю підконтрольного суб'єкта; отриманні об'єктивної й достовірної інформації щодо стану законності та дисципліни на цьому суб'єкті; виявленні причин та умов, які сприяють правопорушенням, а також вжиття заходів щодо притягнення порушників законності та дисципліни.

Одним із різновидів контролю є державний контроль, який являє собою діяльність уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, врегульовану нормами права, що полягає в здійсненні процедури перевірки певних суб'єктів контролю щодо дотримання нормативно-правових актів та виконання актів індивідуальної дії щодо визначеного об'єкта контролю, що може мати своїм наслідком у разі виявлення порушень притягнення винних осіб до відповідальності. Такий контроль у сфері фінансів

називається державним фінансовим контролем. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26 січня 1993 року є основним законом, який визначає правові та організаційні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні [3]. Проте, варто зазначити, що сфера дії цього закону не поширюється на відносини, що виникають внаслідок здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Досить часто бюджетний контроль пов'язують з фінансовим контролем та використовують термін «фінансовий контроль» замість «бюджетного контролю», на мою думку, таке отождоження є неправильним, адже бюджетний контроль варто розглядати як різновид фінансового контролю, оскільки об'єкт, суб'єкти, завдання та методи бюджетного контролю є значно вужчими, ніж такі ж елементи фінансового контролю.

Визначення терміну «бюджетний контроль» у чинних нормативно-правових актах не надається. Так, у статті 26 Бюджетного кодексу України використовується поняття «контроль за дотриманням бюджетного законодавства» [4]. Відповідно до частини 1 вище зазначеної статті, контроль за дотриманням бюджетного законодавства спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами та здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками відповідно до цього Кодексу та іншого законодавства, а також забезпечує: оцінку управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту); правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності; досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень; проведення аналізу та оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів; запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності; обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету [4].

Варто додати позицію О. П. Гетьманця щодо бюджетного контролю та контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Так, науковець зазначає, що термін «бюджетний контроль» є більш виправданим, а ніж «контроль за дотриманням бюджетного законодавства», який може бути й адміністративним, й відомчим, і визначає його поняття як діяльність щодо перевірки законності, доцільності, ефективності фінансових операцій із грошовими коштами, які встановлюються в нормативних актах про бюджет і реалізуються через систему заходів, пов'язаних з формуванням, розподілом та витрачанням бюджетних коштів у відповідній встановленій законом процедурі [5, с. 126-130].

У науковій літературі пропонуються різні визначення бюджетного контролю. І.І. Бабін стверджує, що бюджетний контроль як різновид державного фінансового контролю, здійснюється в бюджетному процесі та направлений на встановлення законності, вірогідності, економічної ефективності діяльності учасників бюджетного регулювання та бюджетного процесу, а за своєю сутністю бюджетний контроль являє собою систему заходів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, спрямованих на забезпечення законності дій учасників бюджетного процесу під час складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджетів і звітування про їх виконання з використанням специфічних форм і методів їх організації [6, с. 231].

Л. К. Воронова у навчальному посібнику «Фінансове право України» розглядає бюджетний контроль у двох значеннях: по-перше, «бюджетний контроль» – це регламентована правовими нормами діяльність державних і муніципальних та інших публічних органів з перевірки своєчасності й точності планування, обґрунтованості й повноти надходження коштів у відповідні фонди, правильності та ефективності їх використання; по-друге, це особлива сфера державного контролю, що пов'язана з діяльністю фінансових органів із виявлення порушень законності, фінансової дисципліни та доцільності під час формування, розподілу й використання державних і муніципальних грошових фондів [7].

П. П. Латковський розуміє під бюджетним контролем урегульовану нормами бюджетного права контрольну діяльність уповноважених (контролюючих) осіб щодо здійснення операцій порівняння (зіставлення) показників бюджетної діяльності зобов'язаних (підконтрольних) суб'єктів (бюджетно-правової реальності) із встановленими нормами бюджетного права (модель бюджетної діяльності), тобто пізнання бюджетної діяльності, а також виявлення та усунення відхилень реальних показників діяльності від встановлених нормами бюджетного права з метою встановлення відповідності бюджетної діяльності її правовій моделі для досягнення певного результату [8, с. 6].

Як з'ясувалось, підходити щодо розуміння поняття бюджетного контролю не суперечать один одному, науковці вбачають власне розуміння даного поняття наділяючи його такими ознаками, які найкраще розкривають його зміст.

Отже, бюджетний контроль – це правова форма імперативної діяльності органів державної влади, що здійснюється на постійній основі із використанням специфічних форм та передбачає, у разі необхідності, оперативне втручання уповноважених публічних органів у діяльність підконтрольних суб'єктів, застосуванні заходів щодо попередження та усунення порушень бюджетного законодавства, виявленні причин та умов, що сприяли порушенням бюджетних норм, застосуванні заходів відповідальності.

Розглянувши значення поняття «бюджетний контроль» варто визначити його елементи. Головною метою контролю за дотриманням бюджетного законодавства є дотримання ефективності, доцільності та

законності на всіх стадіях бюджетного процесу для ефективного виконання державою та місцевими утвореннями своїх функцій та завдань. Цілі такого контролю можна поділити на стратегічну та тактичну. Під стратегічною метою потрібно розуміти забезпечення законності та дисципліни в суспільстві взагалі й в державному управлінні зокрема, а тактична мета полягає у спостереженні та аналізі відповідності діяльності усіх суб'єктів суспільних відносин встановленим державою параметрам, а також у певному «корегуванні» відхилень від цих параметрів [9, с. 93].

Задля досягнення мети науковець О. П. Гетьманець виділяє чотири завдання, які мають бути реалізовані: забезпечення складання, розгляду та затвердження бюджетного закону, рішень про місцеві бюджети шляхом визначення доцільності, достовірності, раціональності у формуванні, розподілі та витрачанні бюджетних коштів, дотримання бюджетного законодавства у формуванні й використанні бюджетних коштів на кожній стадії бюджетного процесу та всіх рівнях бюджетів; перевірка стабільності та ефективності організації бюджетної діяльності на державному та місцевому рівнях через виконання бюджетних повноважень учасниками бюджетного процесу та прийняття рішень і запобіжних заходів для створення умов щодо дотримання бюджетного законодавства і запобігання вчиненню бюджетних правопорушень; можливість своєчасного та доцільного коригування прийнятих бюджетних рішень з боку головного органу державного фінансового контролю в бюджетному процесі та громадськості; виявлення бюджетних правопорушень, вживання заходів для їх припинення і притягнення винних до відповідальності та стягнення збитків, що має держава внаслідок заподіяної шкоди, як підконтрольними, так і контролюючими суб'єктами [10, с. 21-22].

Об'єктом бюджетного контролю є відповідні бюджети (державний, місцевий) та діяльність учасників бюджетних правовідносин. А суб'єктами бюджетного контролю є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації державної та комунальної форми власності, їх посадові особи.

Важливо з'ясувати методи бюджетного контролю, серед яких виділяють такі: перевірка, ревізія, оцінка, розслідування, вивчення, аналіз та звітність. Так, наслідки реалізації перевірки та ревізії мають суттєве значення для вжиття заходів щодо порушників бюджетного законодавства. Відповідно до акта ревізії, що фіксує порушення, органи фінансового контролю мають право застосовувати фінансові санкції і передавати матеріали правоохоронним органам для притягнення порушників до інших видів юридичної відповідальності. Аналіз як метод бюджетного контролю визначає рівень виконання бюджету, бюджетних зобов'язань, наприклад, аналіз бюджетної класифікації України в розрізі доходів, а також організаційних, функціональних та економічних категорій видатків для забезпечення загальнодержавної та міжнародної порівнянності бюджетних показників. Оцінка в бюджетному процесі використовується як засіб для отримання підсумкового результату ревізії, перевірки, аналізу, що має переважно економічний, статистичний характер і втілюється в показниках бюджетної діяльності на будь-якій стадії [11, с. 93].

Отже, *особливостями контролю за дотриманням бюджетного законодавства є*: 1) здійснюється щодо коштів Державного бюджету України, а також місцевих бюджетів, прийнятих у встановленому чинним законодавством України порядку; 2) реалізується учасниками бюджетного процесу; 3) здійснюється відповідно до бюджетного законодавства України; 4) реалізується на всіх стадіях бюджетного процесу; 5) наділений специфічними методами контролю.

Бюджетний контроль здійснюється з дотриманням відповідних принципів.

Так, у статті 7 Бюджетного кодексу України закріплено принципи бюджетної системи України, проте окремі з них є одночасно і принципами організації бюджетного процесу, і складовою контролю за дотриманням бюджетного законодавства [Error! Bookmark not defined.]. Серед них виділимо наступні: принцип єдності, принцип повноти, принцип ефективності, принцип справедливості і неупередженості. У Лімській декларації керівних принципів аудиту державних фінансів 1977 року визначено, що основними принципами контролю державних фінансів є такі: необхідність здійснення попереднього контролю і контролю за фактом – перевірок, що проводяться до моменту та після здійснення адміністративної чи фінансової діяльності, а також зовнішнього контролю (його органи не належать до організаційної структури підконтрольних суб'єктів) і внутрішнього контролю (його підрозділ має бути в складі кожного державного органу чи організації); забезпечення функціональної, організаційної та фінансової незалежності Вищого органу контролю державних фінансів; щонайменше щорічне оприлюднення Вищим органом контролю державних фінансів результатів діяльності [12].

Науковець О. П. Гетьманець до принципів бюджетного контролю відносить такі: принцип законності, принцип плановості, принцип раціональності, принцип достовірності, принцип реальності та об'єктивності, принцип професійності, принцип незалежності, принцип допомоги, принцип результативності, принцип ефективності, принцип публічності і прозорості, принцип гласності, принцип взаємодії контролюючих суб'єктів між собою та з правоохоронними органами, принцип єдності в бюджетному контролі, принцип повноти, принцип обґрунтованості, принцип справедливості та неупередженості, принцип відповідальності [13, с. 85-89]. А інший науковець, Т. Письменна, окреслює вужчу систему принципів бюджетного контролю, виділяючи принципи: законності, об'єктивності, розподілу контрольних повноважень, своєчасності контрольних дій, ефективності та гласності [14, с. 117-123]. Ми розділяємо погляди щодо такої системи принципів, тому надамо характеристику кожному з них.

Одним із основних, базових принципів бюджетного контролю є принцип законності за яким діяльність органів бюджетного контролю повинна будуватись тільки на законодавчих підставах. Відповідно до статті 6 Конституції України органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України [15]. Зазначений принцип полягає у законодавчому закріпленні системи органів бюджетного контролю, їх повноважень; реалізації бюджетно-контрольних повноважень на підставі і в межах законодавства; прийнятті підзаконних бюджетно-правових актів; дотриманні прав підконтрольних суб'єктів.

Наступний принцип, який ми виділяємо, є принцип об'єктивності. Він полягає в тому, що здійснювані органами бюджетного контролю контрольні заходи мають забезпечувати об'єктивну оцінку діяльності розпорядників бюджетних коштів. Слушно зазначає П. П. Латковський, що забезпечення об'єктивності має базуватися на праві підконтрольного суб'єкта оскаржити дії та рішення контролюючого суб'єкта та, відповідно, об'єктивність його оцінки стану об'єкта бюджетного контролю, що потребує наявності відповідних правових норм, які регулюють процедуру оскарження, а концептуальною основою яких і є принцип забезпечення об'єктивності. Цей принцип є своєрідною гарантією принципу законності [13, с. 67]. При здійсненні бюджетного контролю важливу роль відіграє принцип розподілу контрольних повноважень, згідно з яким завдання та функції зі здійснення бюджетного контролю повинні розмежовуватися між відповідними контролюючими органами. Підтримуємо думку О. П. Гетьманця, який вказує: «контролюючі органи мають діяти погоджено, не дублювати повноваження, раціонально розподіляти їх між собою, а також організувати різні форми взаємодії» [13, с. 87].

Щодо принципу своєчасності контрольних дій, то доцільно вказує Т. Письменна, що бюджетний контроль повинен здійснюватися завчасно з метою запобігання виникненню бюджетних правопорушень [14, с. 119]. Принцип ефективності бюджетного контролю полягає у максимальному досягненні запланованих цілей всіма учасниками бюджетного процесу незалежно від того, виступають вони контролюючим або підконтрольним суб'єктом. Такий принцип повинен відповідати критеріям результативності та дієвості. Останнім принципом бюджетного контролю є принцип гласності. Такий принцип забезпечує доступність громадськості до ознайомлення з результатами бюджетного контролю. У свою чергу, Д. Григор'єв зазначає, що під принципом гласності необхідно розуміти обов'язковість проходження фінансових документів, висновків про діяльність певних контрольних органів через представницькі органи [16, с.126].

Варто зазначити, що охарактеризовані вище принципи є загальними. Лише деякі науковці виділяють також і спеціальні принципи бюджетного контролю Наприклад, Д. Григор'єв пропонує розглядати принцип стадійності, як спеціальний принцип бюджетного контролю, адже такий контроль здійснюється на кожному етапі бюджетного процесу [16, с. 129]. А П. П. Латковський відносить принцип реалізованості бюджетно-контрольної реакції до спеціальних принципів бюджетного контролю [8, с. 137]. Суть такого принципу полягає в тому, що нормативна модель реакції уповноваженого суб'єкта бюджетного контролю на відхилення бюджетно-правової реальності від бюджетно-правової моделі дозволяє зробити якісний і кількісний висновок про таке відхилення, що передбачає певний вплив з метою приведення бюджетно-правової реальності до встановленої нормами бюджетного права моделі.

Висновки. Таким чином під *принципами бюджетного контролю* пропонуємо розуміти основоположні ідеї, що визначають правові засади складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кузьменко О.А. Пророченко В. В. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління : дис. ...канд. юрид. наук. К., 2002. 97 с.
2. Косінов С. А.. Контроль у демократичній державі : монографія. Х. : Право, 2015. 360 с.
3. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 № 2939-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-12>
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17>
5. Гетманець О. П. Бюджетний контроль як напрям публічної фінансової діяльності. *Публічне право*. 2016. № 2 (22). С. 124-133.
6. Бабін І.І. Бюджетне право України: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 296 с.
7. Воронова Л.К. Фінансове право України: навч. посіб: Київ, 2014. 407 с.
8. Латковський П. П.Правове регулювання бюджетного контролю в Україні: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2017. 24 с.
9. Козинець І. Г. Мета і задачі бюджетного. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 3. С. 91-94.
10. Гетманець О. П.. Бюджетний контроль: організаційно-правові засади : монографія. Харків : Екограф, 2008. 308 с.
11. Гетманець О. П.. Методи бюджетного контролю. *Право і Безпека*. 2009. № 3. С. 91-95.

12. Лімська декларація керівних принципів контролю : Декларація від 01.01.1977. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/604_001
13. Гетманець О. П. Правові принципи бюджетного контролю. *Форум права*. 2017. № 5. С. 84-90.
14. Письменна Т. Принципи бюджетного контролю: теоретична інтерпретація та практика виконання. *Світ фінансів*. 2011. № 4. С. 115–127.
15. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Григор'єв Д. Поняття та особливості бюджетного контролю в Україні. *Підприємництво, господарство і права*. 2018 №2. С. 124-130.

REFERENCES:

1. Kuzmenko, O.A. & Prorochenko, V. V. (2002). Kontrol za vykonanniam Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy yak funktsiia upravlinnia. [Control over the implementation of the State Budget of Ukraine as a management function] dys. ...kand. yuryd. nauk. K., 97. [in Ukrainian].
2. Kosinov, S. A. (2015). Kontrol u demokratychnii derzhavi. [Control in a democratic state]. monohrafiia. Kh. : Pravo. 360. [in Ukrainian].
3. Pro osnovni zasady zdiisnennia derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini. (1993, January 26). [On the main principles of state financial control in Ukraine]. Zakon Ukrainy № 2939-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-12> [in Ukrainian].
4. Biudzhetni kodeksi Ukrainy. (2010, July 8). [Budget Code of Ukraine]. Zakon Ukrainy № 2456-VI Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-1> [in Ukrainian].
5. Hetmanets, O. P. (2016). Biudzhetni kontrol yak napriam publichnoi finansovoi diialnosti. [Budget control as a direction of public financial activity]. *Publichne pravo*. № 2 (22). 124-133. [in Ukrainian].
6. Babin, I.I. (2010). Biudzhette pravo Ukrainy. [Budget law of Ukraine]. Navch. posibnyk. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 296. [in Ukrainian].
7. Voronova, L.K. (2014). Finansove pravo Ukrainy. [Financial law of Ukraine]. navch. posib: Kyiv, 407. [in Ukrainian].
8. Latkovskiy, P. P. (2017). Pravove rehulivuvannia biudzhethnoho kontroliu v Ukraini. [Legal regulation of budget control in Ukraine]. avtoref. dys. ...kand. yuryd. nauk: 12.00.07. 24. [in Ukrainian].
9. Kozynets, I. H. (2019). Meta i zadachi biudzhethnoho. [Purpose and tasks of the budget]. *Aktualni problemy vitchyznanoi yurysprudentsii*. № 3. 91-94. [in Ukrainian].
10. Hetmanets, O. P. (2008). Biudzhetni kontrol: orhanizatsiino-pravovi zasady. [Budgetary control: organizational and legal principles]. monohrafiia. Kharkiv. Ekohraf, 308. [in Ukrainian].
11. Hetmanets, O. P. (2009). Metody biudzhethnoho kontroliu. [Methods of budget control]. *Pravo i Bezpeka*. № 3. 91-95. [in Ukrainian].
12. Limska deklaratsiia kerivnykh pryntsyviv kontroliu (1977, January 1). [Limska deklaratsiia kerivnykh pryntsyviv kontroliu]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_090#Text [in USA].
13. Hetmanets, O. P. (2017). Pravovi pryntsyvy biudzhethnoho kontroliu. [Legal principles of budgetary control]. *Forum prava*. № 5. 84-90. [in Ukrainian].
14. Pysmenna, T. (2011). Pryntsyvy biudzhethnoho kontroliu: teoretychna interpretatsiia ta praktyka vykonannia. [Principles of budget control: theoretical interpretation and implementation practice]. *Svit finansiv*. № 4. 115–127. [in Ukrainian].
15. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28). [Constitution of Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-vr> [in Ukrainian].
16. Hryhoriev, D. (2018). Poniattia ta osoblyvosti biudzhethnoho kontroliu v Ukraini. [The concept and features of budget control in Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i prava*. №2. 124-13 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 7.05.2021

УДК 342.9

Холодков Андрій Валерійович
e-mail: boris06061979@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ

В даній науковій статті розкрито поняття та особливості адміністративної відповідальності за правопорушення у бюджетній сфері. Визначено, що бюджетно-правові відносини охороняються не лише нормами фінансового права, але й нормами інших галузей, передусім, адміністративного права. Виняткова роль адміністративно-правового інструментарію пояснюється тим, що саме у нормах КУпАП передбачено переважаючу більшість діянь, які відповідно до адміністративного законодавства визнаються бюджетними правопорушеннями.